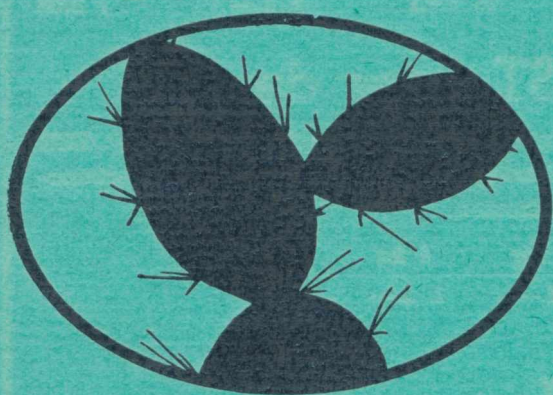

SUCCULENTA

Nederlandse Vereniging
van Liefhebbers van Cactussen
en andere Vetplanten

1952

No. 3

Voorzitter: A. F. H. BUINING, „Hohorst”, Hamersveld (Utrecht)

Secretaresse: Mevr. J. GRULLEMANS-VAN BERGHEM, Hereweg 19, Lisse.

Penningmeester: G. D. DUURSMA, „Vijversburg”, Rijperkerk (Fr.)
Postgiro no. 133550.

Redactie: A. J. A. UITWAAL, Alex. Boersstraat 25hs, Amsterdam.

Voor Uw planten en bloemen heeft U alle zorg en liefhebberij.

De voeding van planten en bloemen heeft grote invloed op de groei en bloei.

Daarom is het belangrijk dat U er zeker van kunt zijn dat het plantenvoedsel van de POKONFABRIEK 100 % safe is.

POKON voor al Uw Kamer- en Kasplanten gedurende de groei- en bloeitijd.

flessen van 50 gram	100 gram	Pond	Kg
35 cent	55 cent	f 2,—	f 3,50

KORRELMEST voor de tuin

verkrijgbaar in aardige en handige STROOIDOZEN waardoor regelmatige verdeling mogelijk is en verbranding wordt voorkomen.

1,2 kg	4 kg
f. 1,—	f. 3.—

En dan

CHRYSAL, het NIEUWE preparaat dat

S N I J B L O E M E N langer goed houdt.

Thans in geheel nieuwe verpakkingen in Aluminium folie.

25 gram	50 gram	100 gram	750 gram in bus
35 cent	60 cent	f 1,10	f 5,—

Vul het Chrysalwater dat opgezogen wordt met Chrysalwater bij. Het Chrysalwater blijft dan werkzaam en hoeft niet verversd te worden,

HET BLIJFT WEL 1 à 2 MAANDEN HELDER EN REUKVRIJ.

H. P. BENDIEN

Pokon-, Korrelmest- en Chrysalfabriek

N A A R D E N

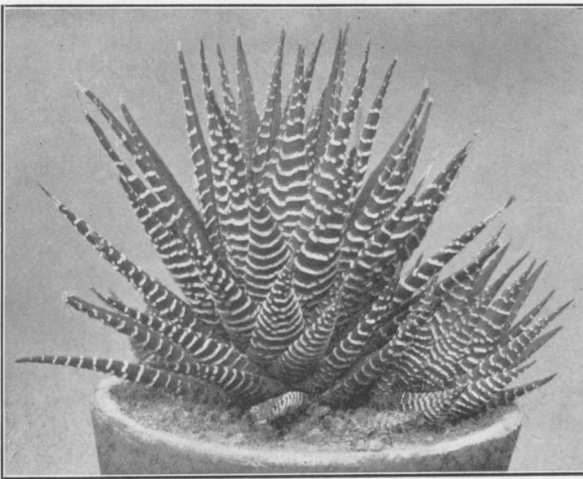
Nederlandse Vereniging
van Liefhebbers van Cactussen
en andere Vetplanten

SUCCULENTA

Haworthia fasciata (Willd.) Haw. en Haworthia fasciata Hort.

door A. J. A. Uitewaal

De titel van dit artikel moge wat raadselachtig lijken, maar bij enig nadenken zal het u ongetwijfeld duidelijk zijn, dat twee verschillende planten bedoeld worden. De eerstgenoemde Haworthia is de „echte” *Haworthia fasciata*, door Willdenow in 1811 voor het eerst beschreven als *Apicra*, maar door Haworth later terecht in het geslacht *Haworthia* overgeplaatst, hetgeen de beide auteursnamen verklaart. Achter

Haworthia attenuata var. *caespitosa*

foto: Uitewaal.

de tweede plant van dezelfde naam in het opschrift staat „Hort.”, een afkorting van hortulanorum, d.i. „der tuinlieden”, waarmede aangeduid wordt dat het een plant betreft welke onder die naam in de tuinen en bij de verzamelaars algemeen bekend is.

Ik denk dat alle liefhebbers de bedoelde plant wel zullen kennen, het is nl. een van de mooiste, meest gekweekte en in bijna alle landen meest verbreide plant van dit geslacht. Het is evenwel een vreemd toeval dat, ten eerste, de naam van deze plant niet juist is, al is onze zogenaamde *Haw.*

fasciata ook nog zo mooi met banden getekend (*fasciata* = van banden voorzien); en ten tweede, dat ze onder de vele importen uit Zuid-Afrika zelden of nooit wordt aangetroffen. Ik durf haast wel zeggen: nooit meer is aangetroffen. Weliswaar schrijft Dr. v. Poellnitz (in Fedde Repert. '38, p. 97) in het jaar '37 zulk een plant te hebben ontvangen, door Mrs. Helm bij Great Brak River gevonden, maar, zegt v. Poellnitz verder, het is mij niet bekend dat *Haw. fasciata* of *Haw. attenuata* in die buurt groeien. Hij trekt dus de juistheid van de hem verschaftte gegevens min of meer in twijfel. In ieder geval is het een feit dat, met uitzondering van dit twijfelachtige geval, geen der mij bekende Haworthiaverzamelaars ooit een in het wild gevonden exemplaar van deze plant heeft ontvangen. Zo erg vreemd is dat overigens niet. Naar het zich laat aanzien zijn geen twee Haworthia's precies gelijk als ze van verschillende groeiplaatsen afkomstig zijn. Er is bijna geen twijfel aan dat we in dit geslacht met veel plaatselijk verschillende vormen te doen hebben. Is nu zo'n vorm van een bepaalde plaats verdwenen dan is dus de kans groot, dat men tevergeefs naar een tweede exemplaar van dezelfde vorm zal zoeken. Wanneer en door wie die algemeen onder de naam *Haw. fasciata* bekendstaande plant gevonden of ingevoerd is, weet niemand meer. Berger veronderstelde dat het een hybride van *Haw. fasciata* met *Haw. attenuata* is, maar zolang dat niet bewezen is, behoeven we dat niet aan te nemen. Haar grote verspreiding is wel hoofdzakelijk te danken aan het feit, dat ze gemakkelijk van stek en bladstek te vermeerderen is, van vermeerdering door zaad is mij niets bekend, tenzij bij verbastering.

Dat onze z.g.n. *Haw. fasciata* haar naam ten onrechte draagt was kenners sinds lang bekend. Niemand scheen de euvele moed te hebben dit feit officieel bekend te maken; liep men immers niet de kans voor ondeskundig te worden aangezien door te beweren, dat een plant met zo'n overbekende naam, een plant die bovendien haar naam zo veel eer aandoet, niet goed op naam zou zijn?

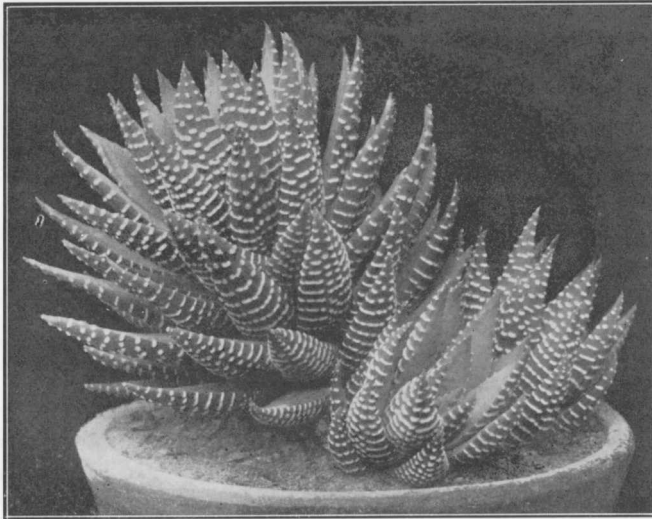
Het was trouwens zeer de vraag, of de publicatie, hoe gerechtvaardigd ook, enig succes zou hebben, want het heeft er alle schijn van dat de foutieve naam onverbrekkelijk aan deze plant verbonden zal blijven. De heer R. S. Farden (Eng.) hakte echter de knoop door en bracht de plant nomenclatorisch op haar juiste plaats door ze als een variëteit van *Haw. attenuata* te beschrijven. Indien u ooit een groep variëteiten of vormen van *Haw. attenuata* bijeen zoudt hebben gezien, zoudt u ook dadelijk erkennen dat ze inderdaad tot deze vormengroep behoort. Wilt u dus wat de naamgeving van uw plant betreft up to date zijn, schrijf dan op een nieuw etiketje: *Haw. attenuata* var. *caespitosa* (Berger) Farden. Wees niet bevreesd, dat u dit etiketje spoedig weer zult moeten vervangen door een met een andere combinatie van namen; ik geloof niet, dat we dat nog zullen beleven.

Even wil ik nog van de beide auteursnamen van onze nieuwbeneemde plant een verklaring geven. Berger had deze plant — ten onrechte — als een variëteit van *Haw. fasciata* beschreven, nl. als var. *caespitosa*. Omdat Farden de variëteitsnaam voor deze plant behouden heeft, maar de plant in de vormengroep van een andere soort heeft overgeplaatst, wordt de naam van Berger tussen haakjes gezet en die van Farden er aan toegevoegd.

Nu nog iets over de „echte” *Haw. fasciata*. Ik zal daar niet lang bij

stil staan, hoewel er over deze en de vorige plant nog heel wat te vertellen zou zijn. In dat geval liep ik echter gevaar, dat zo'n artikel als te wetenschappelijk zou worden gebrandmerkt en derhalve door misschien een groot deel van de leden niet of althans niet helemaal gelezen zou worden.

Haw. fasciata werd voor de eerste maal in de botanische tuin te Berlijn aangetroffen en, zoals gezegd, door Willdenow in 1811 beschreven. Salm-Dyck gaf van deze soort in zijn bekende monographie een beschrijving met een duidelijke afbeelding. Zo op het eerste gezicht lijken *H. fasciata* en de plant die daarvoor in onze collecties doorgaat, veel op elkander. Waarin ligt dan feitelijk het essentiële verschil? Wel hierin: *Haw. fasciata* en alle vormen hiervan hebben op de bovenzijde der bladeren géén tuberkels; *Haw. attenuata* var. *caespitosa* (onze z.g.n. *Haw. fasciata* dus) en alle overige vormen die tot deze soort behoren zijn ook op de bovenzijde der bladeren meer of minder van tuberkels voorzien. Daar kan dan nog aan toegevoegd worden, dat de gehele structuur van de bladeren van

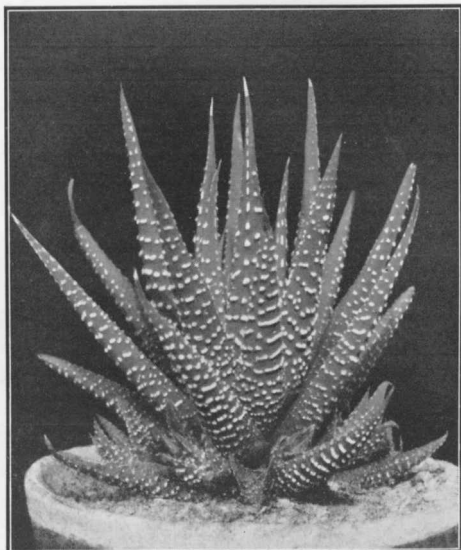
Haworthia fasciata (Willd.) Haw.

foto: Uitewaal.

Haw. fasciata gladder is, de bovenzijde der bladeren is zelfs tamelijk glanzend, terwijl ook de tuberkels op de onderzijde der bladeren gladder zijn, niet zo ruw, niet zo korrelig als ik het zo noemen mag, als die van *Haw. attenuata*. De bladeren van *Haw. fasciata* zijn bovendien stugger, stijver; ja men moet eigenlijk van beide soorten verschillende vormen hebben leren kennen om al die kleine verschillen als het ware intuïtief op te merken. Ook aan de bloemen is verschil tussen beide soorten te zien, maar daarover schrijf ik nu maar niet verder. Het is feitelijk een combinatie van kleine verschillen die de ene soort van de andere onderscheidt. Zouden we ook aan die kleine verschillen grote waarde gaan hechten, dan zouden we ook aan vrijwel elke individuele plant de waarde van een afzonderlijke soort kunnen toekennen. Hoe ver we nu met die variatiebreedte binnen een bepaalde soort gaan kunnen, is meestal een kwestie van persoonlijk inzicht en afhankelijk van onze kennis van zo'n verwante groep van vormen.

De variatiebreedte van *Haw. fasciata* is groot. Men heeft ongeveer alle denkbare overgangsvormen gevonden tussen de soort, waarvan de parels tot duidelijke dwarsbanden ineenvloeien, en een vorm, waarbij de parels geheel of bijna geheel zijn verdwenen maar die voor het overige nog steeds de habitus-kenmerken van *Haworthia fasciata* vertoont.

De variatiebreedte van *Haw. attenuata* is niet minder groot, misschien zelfs groter. Kenmerkend voor vrijwel alle vormen van deze soort is, dat de pareltjes op de bovenzijde van de bladeren kleiner zijn dan die op de onderzijde, terwijl bovendien op de bovenzijde ook vrijwel steeds in het midden van het blad een meer of minder opvallende overlangse, vaak enigszins verheven rij van pareltjes te vinden is. Wat habitus en grootte,

Haworthia attenuata
foto: Uitewaal.

vorm, kleur, rangschikking of het meer of minder ineenvloeien van de pareltjes betreft is de variatie verder verbazend groot. Bij één groep van vormen van deze soort bevinden zich op de onderzijde der bladeren tussen de grotere ook zeer kleine tuberkeltjes.

Haw. attenuata en sommige variëteiten of vormen van deze soort zijn in onze collecties en ook op de vensterbanken vaak te vinden, de *variëteit caespitosa* (nogmaals: onze zogenaamde *Haw. fasciata*) is wel de meest geliefde. Er bestaan evenwel nog andere vormen, die minstens even mooi zijn, maar die de kweker helaas nog te weinig kent. De echte *Haw. fasciata* komt in onze verzamelingen daarentegen slechts heel zelden voor; ik bezit een aantal interessante vormen, waarvan de hier afgebeelde, die het type het meest benadert, wel de mooiste is.

De naamgeving der planten

door P. A. F l o r s c h ü t z.

Het ligt in mijn bedoeling om in enkele artikelen de lezers van Succulenta uiteen te zetten hoe een plant aan haar naam komt en waarom sommige namen niet juist zijn. Een en ander houdt verband met de z.g. nomenclatuurregels, die bij de meesten van ons grotendeels onbekend zijn. Mogelijk kan door deze artikeltjes een beter begrip ontstaan van de voor buitenstaanders soms onbegrijpelijke naamsveranderingen van onze planten.

Ten einde de ontwikkeling van de naamgeving of nomenclatuur beter te begrijpen, volgt hier als eerste artikel een kort historisch overzicht*).

Een der eerste boeken, die, voor zover bekend, over planten geschreven werden, is de *Geschiedenis der Planten* van de Griek Theophrastos van Eresos (370-285 v. Chr.) een tijdgenoot van Plato en Aristoteles. De namen die hij gebruikt zijn de gewone Griekse namen waaronder de planten in Griekenland bekend waren; ze zijn dus te vergelijken met onze volksnamen van planten. Wat wij een eik noe-

men, noemden de Grieken in die tijd *dryes*. Bij een bepaalde soort volgt er bij ons een naam vóór bijv. zomereik, in de Griekse taal volgt er een achter, bijv. *dryes agria*. Er is hier dus nog geen sprake van wetenschappelijke namen; de gebruikte namen zijn de gewone Griekse volksnamen uit die tijd.

Dit belangrijke boek werd door de Romein Plinius in het Romeins, d.w.z. Latijn, vertaald; ook de namen werden dus vertaald. Spreekt Theophrastos dus van *dryes*, in de vertaling van Plinius vinden we de Latijnse (Romeinse) volksnaam voor eik, n.l. *quercus*. Ook hij kende soorten; zo vinden we drie soorten populier: *Populus libyca*, *Populus alba* en *Populus nigra*. Al zijn enkele van deze namen tegenwoordig geldig als wetenschappelijke namen van plantensoorten, de bedoeling was dat in die tijd geenszins, het waren normale volksnamen zoals bij ons bijv. witte abeel.

Een zeer belangrijke invloed heeft Dioskorides, een tijdgenoot van Nero ($\pm$ 60 na Chr.), gehad. Hij schreef een boek over medicinale planten, dat 1500 jaar lang een standaardwerk was en voortdurend vertaald of overgeschreven werd.

In de loop van de zestiende eeuw werden echter nieuwe boeken geschreven in andere talen, de z.g. kruidboeken. Men raadpleegde daarbij het boek van Dioskorides en gebruikte dikwijls de namen van deze auteur, zonder dat de behandelde plant dezelfde was als die welke Dioskorides beschreven had. Men vond ook vele nieuwe planten, die men van een gebrekkige beschrijving voorzag. Iedere auteur deed dat echter op zijn manier en een eigenschap van een bepaalde soort die de ene auteur belangrijk vond, werd door een andere schrijver veel minder belangrijk geacht. Zo ontstonden totaal verschillende beschrijvingen van dezelfde plant; alleen aan de dikwijls vrij duidelijke afbeeldingen kan men zien welke plant bedoeld werd.

In 1623 verschijnt een boek van Caspar Bauhin, n.l. *Pinax Theatri Botanici*, waarin de schrijver alle hem bekende plantensoorten opsomt met alle namen die andere auteurs vóór hem voor dezelfde soort gebruikten.

Steeds werden meer plantensoorten gevonden vooral door de ontdekking van nieuwe landen (Indië, Amerika). De namen werden steeds langer, naarmate men meer soorten van een geslacht ontdekte. Zo heet bijvoorbeeld *Cereus peruvianus* bij Lobel: *Euphorbia arbor cerei effigie*; bij Hermann: *Cereus erectus fructo rubro non spinoso*; bij van Royen: *Cactus erectus longus suboctangularis, angulis obtusis*. Uiteraard was dit een lastig systeem, want zulke z.g. „phrasen” zijn als namen nauwelijks bruikbaar.

Het is de buitengewone verdienste van Linnaeus geweest in de naamgeving klaarheid te brengen. Behalve dat hij in 1737 tijdens zijn verblijf in Nederland een boek schreef *Critica Botanica* waarin hij diverse regels voor de naamgeving der planten opstelde, en die men in een andere vorm in onze huidige nomenclatuurregels kan terugvinden, verscheen van zijn hand in 1753 de *Species Plantarum*, waarin alle hem bekende plantensoorten voorkomen. Deze dragen een genusnaam en in de plaats van de phrase één enkel woord. Voorts gaf hij bij iedere soort een korte beschrijving. Dit tweesortige systeem van plantennamen raakte spoedig in gebruik en tot op de huidige dag gebruiken we deze z.g. binaire nomenclatuur. Linnaeus gaf tevens een opgave waar men de plant bij de oudere auteurs kan vinden.

Op de internationale botanische congressen heeft men aangenomen geen oudere namen dan die van Linnaeus uit 1753 te gebruiken. Velen waren het echter met Linnaeus, wat zijn keuze van geslacht- en soortnamen betreft, niet eens. Sommige auteurs gingen de namen van Linnaeus veranderen.

Bovendien werden na Linnaeus nog vele nieuwe plantensoorten ontdekt en beschreven. Dikwijls was men door het gebrekkige verkeer niet op de hoogte van elkaars publicaties, zodat eenzelfde plant door twee auteurs beschreven werd onder verschillende namen. Zo ontstonden meer namen voor één soort, de z.g. synonymieën. Ook kwam het voor dat de dikwijls onduidelijke beschrijving niet geheel begrepen werd en daar er nog nauwelijks uitwisseling van gedroogde planten bestond, kreeg een andere plant de naam van de plant die in de beschrijving bedoeld werd. Zo kregen dus twee of meer plantensoorten dezelfde naam. Deze namen noemt men homoniemen. Ondanks de gemakkelijke binaire nomenclatuur van Linnaeus werd het er dus niet veel eenvoudiger op.

Wat is nu de juiste naam van een plant als men tussen een groot aantal synoniemen moet zoeken?

Reeds in de 18e eeuw trachtten enkele botanici voorschriften te geven voor het gebruik van de soortnaam. In 1813 schreef A. P. de Candolle een boek waarin hij o.m. pleit voor het behoud van de oudste soortnaam van een plant. Alph. de Candolle stelde in 1867 een aantal nomenclatuurregels op, die in dat jaar op het

Internationale Botanische Congres te Parijs werden besproken en aangenomen. Deze regels, een soort van wetgeving dus, vormen het fundament van de tegenwoordige nomenclatuurregels. Op de daarop volgende botanische congressen is er nog al eens wat veranderd en aangevuld, zodat de regels thans een vrij dik boekwerk vormen. Namen die in strijd zijn met de nomenclatuurregels heten *onwettig*. Deze regels zijn er om te streven naar bestendigheid van de naam en om de namen die tot misverstand aanleiding geven te verwerpen. Ieder die zich met plantennamen bezig houdt en misschien nieuwe plantensoorten beschrijft, dient op de hoogte te zijn van de nomenclatuurregels. In een volgend artikel zal ik daarom trachten een overzicht te geven van de inhoud van deze regels.

*) De meeste gegevens voor dit overzicht zijn ontleend aan Dr. A. A. Pullé, Compendium van de terminologie, nomenclatuur en systematiek der zaadplanten, 2e druk, Utrecht, 1950.

Mitogenetische straling

door M. C. v. d. Steeg.

Alle levende wezens, dus ook planten, zijn opgebouwd uit één of meer cellen. Deze cellen hebben het vermogen om zich verder in tweeën te delen. Voor de eencellige wezens betekent dit dus een vermeerdering van de soort, voor de tweecellige wezens betekent dit groeien en vormen van nieuwe organen. De deling van een cel wordt „mitose” genoemd en is een zeer ingewikkeld proces.

Men meende jaren geleden geconstateerd te hebben, dat dicht opeenstaande zaailingen sneller groeien dan zaailingen die verder uit elkaar staan en men vermoedde, dat de in de plantjes plaatsvindende celdelingen een stimulerende werking kunnen hebben op de celdelingen van naburige plantjes. Daar dit alleen zou optreden wanneer de plantjes op korte afstand van elkaar staan, dacht men dat een zich delende cel een electromagnetische straling uitzond, welke dus andere cellen tot deling aanzette.

Het was duidelijk dat de uitgezonden straling slechts zwak kon zijn, en dat door de omringende materie — plantenweefsel en lucht — deze straling vrij spoedig geabsorbeerd zou worden en dus op grotere afstanden geen merkbare invloed meer kon uitoefenen.

Een Russisch geleerde meende dat de straling in het ultraviolette deel van het spectrum zou liggen, daar volgens zijn proeven geen versterkte groei waargenomen werd, wanneer de planten gescheiden werden door een plaatje glas en wel, wanneer het glas door kwarts vervangen werd. Glas laat ultraviolet niet door en kwarts wel.

Mijn eigen ervaring met cactuszaailingen is juist andersom. Ik heb het beste resultaat wanneer ik de opgroeiende plantjes voldoende levensruimte geef. Soms verspeen ik reeds twee weken na het ontkiemen. Reeds vroeger had ik in Succulenta (16e Jrg. No. 8, blz. 132) iets over de mitogenetische stralingstheorie gelezen, maar had, gezien mijn eigen ervaringen, aangenomen dat deze theorie inmiddels wel verworpen zou zijn, mede vanwege het feit dat ultraviolette straling in het algemeen schadelijk is voor de plantengroei.

In Succulenta 1952 no 1. geeft Br. Aquilas een beschrijving van de collectie van de heer Smulders en noemt daarbij de „mitogenetische” uitstraling. Dit is een aanleiding voor mij om nog eens naar het eventuele bestaan daarvan te informeren en het blijkt, dat de bewuste experimenten met glas en kwarts onder goed gedefinieerde omstandigheden herhaald zijn, waarbij men na een voldoende aantal experimenten tot de conclusie is gekomen dat de mitogenetische straling niet bestaat. Ook kon men onder overigens gelijke omstandigheden geen verschil in het aantal celdelingen per tijdseenheid constateren tussen dicht opeen geplaatste of ver van elkaar verwijderde planten.

Op grond hiervan kom ik tot de conclusie, dat als iemand constateert dat zijn dicht opeen geplaatste zaailingen beter groeien dan verder van elkaar geplaatste er een andere factor moet zijn die hiervoor verantwoordelijk is. Mogelijk dat de verdamping van het vocht uit de plant of uit het grondmengsel bij kort op elkaar plaatsen veel geringer is. Ik heb enige redenen om aan te nemen dat dit de oorzaak zijn kan, daar ik mijn zaailingen veel vochtiger houd dan de meeste amateurs; uit angst zaailingen te veel water te geven, geeft men ze licht te weinig. Hierop is mijn hele zaaimethode gebaseerd, een methode die na enige jaren van experimenteren — met schade en schande — ontstaan is. Met deze methode kweek ik thans jaarlijks een duizendtal zaailingen en naar mijn mening met veel succes. Een volgende keer zal ik wat van mijn bevindingen vertellen.

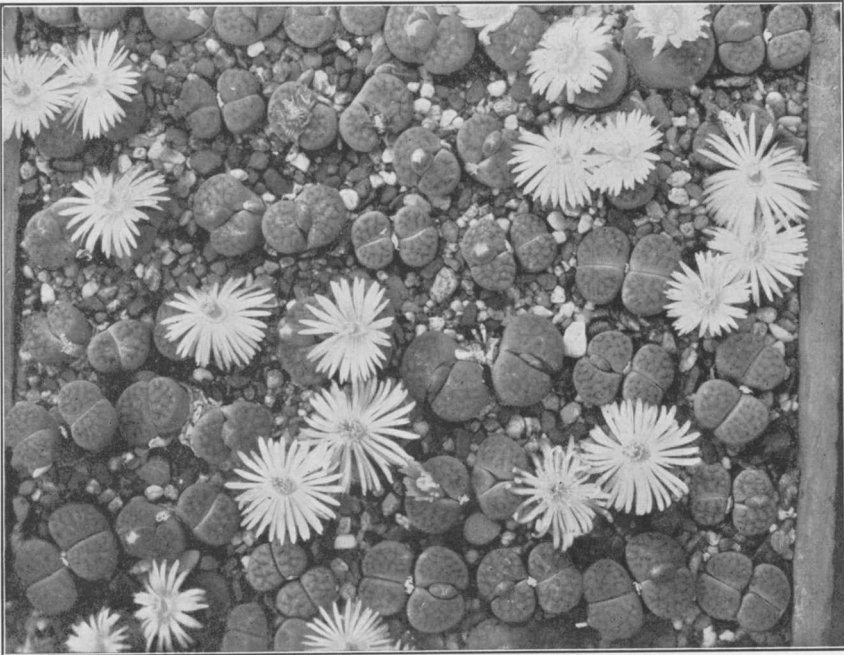

Lithops kuibisensis Dtr., ex Jacobsen

door Dr. H. W. de Boer.

Door Professor Nel wordt in *Lithops* voorgesteld, deze *Lithops*: *Lithops kuibisensis* Dtr., ex Jacobsen te noemen. Het geval is namelijk, dat deze, in 1910 door K. Dinter bij Kuibis gevonden *Lithops*, nooit door Dinter is beschreven; door H. Jacobsen wordt echter in *Die Sukkulente* een korte beschrijving van *Lithops kuibisensis* gegeven, welke beschrijving door Nel op blz. 105 en 106 van *Lithops* min of meer wordt aangevuld.

De vindplaats Kuibis ligt in Groot Namaland, aan de spoorlijn van Lüderitz naar Keetmanshoop, ongeveer halverwege tussen deze beide plaatsen. Door Dinter wordt in *Südwestafrikanische Lithopsarten* (1928), waarin hij o.m. wel een korte beschrijving geeft van *L. schwantesii*, *L. kunjasensis* en *L. rugosa*, de ontdekking van deze *Lithops*soort slechts als volgt vermeld: „Der Vollständigkeit halber wäre noch zu erwähnen, dass ich im Jan. 1910 auf dem niedrigen Plateau gegenüber Bahnstation

Lithops kuibisensis

foto: Dr. de Boer.

Kuibis (ca. 150 m. entfernt) eine kleine *Lithops* fand, die sicher eine weitere gute Art darstellt". In *Botanische Reisen in Deutsch-Südwest-Afrika*, door Kurt Dinter, wordt betreffende de in 1910 op zijn 9e reis gedane vondst alleen het volgende medegedeeld: „Auf der Rückreise nach Lüderitzbucht wurde an verschiedenen Stationen noch eine Nachlese gehalten, die mir in Kuibis ein neues Mesembryanthemum der Sektion Sphaeroidea brachte."

Dat dit slechts betrekking heeft gehad op één enkel *Lithops*plantje blijkt uit een mededeling, welke Dinter doet in *Sukkulentenforschung in Südwestafrika* II. Teil, blz. 104, waar hij schrijft, dat hij tegenover het station Kuibis in 1910 „ein Körperchen" van een *Lithops*soort vond.

Verder komt Dinter niet op deze vondst terug!

Is dit uitblijven van een verdere beschrijving door Dinter misschien daaraan te wijten, dat *L. kuibisensis* identiek is met de in 1926 door E. Rusch bij Barbi gevonden en door Dinter zeer kort in *Südwestafrikanische Lithopsarten* beschreven *L. schwantesii*? Weliswaar wordt door Nel in *Lithops* medegedeeld: „there

seems to be some doubt about the validity of the name *L. kuibisensis*, as the plant was never adequately described by Dinter" (vertaling zie noot *), op verwantheid of gelijkheid met *L. schwantesii* wordt door hem niet gewezen.

De enige auteur, die wijst op de overeenkomst met *L. schwantesii* is F. Swüste, die in Succulenta 1934, blz. 156 schrijft: „Iets anders is het, wanneer twee *Lithops* aan elkaar verwant zijn. Bijv. *L. kuibisensis* en *L. schwantesii*. De laatste is een klein formaat van de eerste, lijken overigens sprekend op elkaar.”

Waarschijnlijk heeft Swüste geen grote aantallen van deze twee *Lithops*soorten in cultuur gehad en zijn de exemplaren, welke hij van *L. schwantesii* bezat toevallig wat kleiner dan zijn *L. kuibisensis* geweest.

Ik heb ongeveer 10 jaar lang mijn vele exemplaren bevattende populations van *L. kuibisensis* en *L. schwantesii* kunnen vergelijken en ben tot de slotsom gekomen, dat *L. kuibisensis* volkomen identiek is met *L. schwantesii*.

Weliswaar is *L. kuibisensis* reeds in 1910 door Dinter ontdekt, de beschrijving ervan is eerst in 1933 door Jacobsen in Die Sukkulanten gepubliceerd. *L. schwantesii*, in 1926 door E. Rusch gevonden, is door Dinter in 1928 in Südwestafrikaansche *Lithops*arten beschreven, zodat deze *Lithops* volledig, hoewel die van *Lithops schwantesii* zou moeten dragen, terwijl de naam *L. kuibisensis* zou dienen te vervallen.

Nu zijn noch de beschrijving van *L. schwantesii* door Dinter in Südwestafrikaansche *Lithops*arten, noch die van *L. kuibisensis* en *L. schwantesii* door Jacobsen in Die Sukkulanten en door Nel in *Lithops* volledig, hoewel die van *Lithops schwantesii* door Nel de volledigheid het dichtste benadert.

Mijn population van ± 45 exemplaren van de *Lithops*soort, die tot dusver met de naam *L. kuibisensis* was aangeduid, bestaat grotendeels uit tweehoofdige exemplaren, waarvan de hoofdjes zeer verschillend van afmeting zijn; sommige hoofdjes zijn 1½ bij 2, andere 2½ bij 3 cm in doorsnede; de 3 à 4 mm diepe, enigszins s-vormige, spleet deelt de corpuscula in twee niet geheel gelijke delen.

Het bovenvlak is in de rustperiode vlak tot licht convex en vertoont dan vrij duidelijke groeven; in de groei- en bloeiperiode, wanneer het bovenvlak veelal enigszins convex is, zijn de groeven bij sommige exemplaren in het geheel niet meer, bij andere nog wel enigszins waarneembaar.

De kleur van het zijvlak is bij de meeste exemplaren bruingrijs met een blauwe tint; bij enkele exemplaren is deze blauwe tint nauwelijks waarneembaar.

Bij de beschrijving van de kleur van het bovenvlak moet men (zoals zo dikwijls) onderscheid maken tussen de kleur der jongere bladeren in het voorjaar en die der oudere in de winter. De jonge bladeren maken een roodbruine, de oudere een meer grijsbruin-blauwe indruk, terwijl in elk stadium een duidelijk lichter gekleurde rand langs binnen- en buitenzoom waarneembaar is.

Het bovenoppervlak vertoont een tekening in twee kleuren. 1e. Een netwerk van scherp begrensde, rode lijnen, die echter op verscheiden plaatsen uiteenvallen in brokstukken en niet meer geheel samenhangende strepen en stippen vormen, zodat bij sommige exemplaren van een „netwerk” nauwelijks sprake is; deze lijnen volgen de, in de rustperiode op de voorgrond tredende, onduidelijke groeven. De rode, min of meer netvormige tekening is omzoomd door een diep liggende, blauwe was, dat bij sommige exemplaren het gehele bovenvlak beslaat, doch de rand vrij laat, waardoor men de indruk van een ondoorzichtig roodbruin-blauw venster krijgt, omzoomd door een lichtere rand, waarin de blauwe tint ontbreekt.

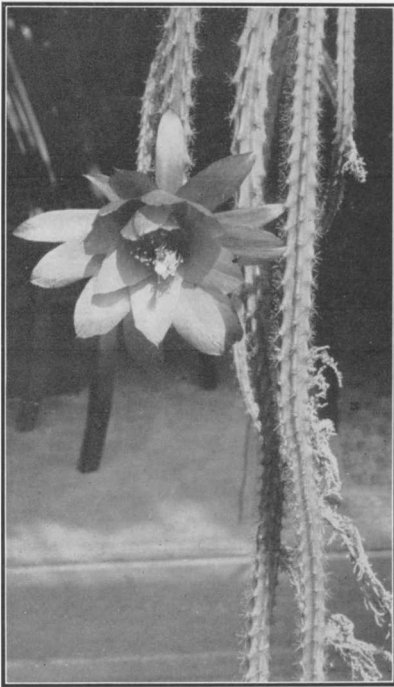
2e. Diep liggende, niet scherp begrensde, blauwgroene „miniatuur-vensters”, die bij enkele exemplaren sparszaam en over het algemeen slechts met een loupe waarneembaar zijn, bij andere talrijker zijn. Bij tweehoofdige exemplaren kan in een bepaald stadium het éne hoofdje vele, duidelijke, blauw-groene „miniatuur-vensters” vertonen, terwijl men deze in het andere hoofdje met een loupe nauwelijks kan bespeuren. Slechts door Nel wordt bij de beschrijving van *L. schwantesii* op deze „miniatuur-vensters” gewezen („miniatuur-vensters enkel tot baie, geïsoleer, groen tot lichtgroen”). Bij de beschrijving van *L. kuibisensis* worden ze noch door Jacobsen, noch door Nel genoemd. Inderdaad zijn bij sommige exemplaren van *Lithops kuibisensis* de miniatuur-vensters minder duidelijk; men moet over een population van een groot aantal exemplaren beschikken, om bij de bestudering in alle jaargetijden en in elk stadium tot de conclusie te komen, dat bedoelde blauwgroene miniatuur-vensters bij geen enkel exemplaar geheel ontbreken. De bloemen van *Lithops kuibisensis* zijn geel en verschijnen bij ons tegen het midden van September.

*) Er schijnt enige twijfel te bestaan omtrent de geldigheid van de naam *Lithops kuibisensis*, daar de plant nooit op de juiste wijze beschreven werd door Dinter.

Oud maar niet verouderd

door G. D. Duur s m a.

E ven na Nieuwjaar waren aan mijn *Aporocactus flagelliformis* Lem. kleine rode puntjes zichtbaar, een bewijs, dat ze voornemens is mij straks met haar bloemenweelde te verrassen. Bijna een halve eeuw heb ik mij elk voorjaar op die bloei verheugd, want *Cereus flagelliformis* was een van mijn eerste gedoornde vriendjes welke ik reeds als veertienjarige jongen bezat. Over de bloemen van *A. flagelliformis* behoef ik niet uit te weiden. Ieder kent ze en zal ze met mij waarderen. Als kamerplant staat deze slangencactus, die ook wel rattestaart wordt genoemd, terecht in hoog aanzien. Onze reeds lang gestorven dorpschoenmaker had ze, in mijn prille

Links *Ap. flagriformis*; rechts
Ap. flagelliformis.

jeugd, netjes aan stokjes gebonden, op de vensterbank in zijn kleine werkplaatsje staan, geflankeerd door een *Phyllocactus* en een enorm grote *Echinopsis*. Inderdaad, *A. flagelliformis* is oud, maar niet verouderd, want in de moderne huiskamer past ze even goed als in het hokje van baas P l u g. „Waarvan acte” zou Mr. Crispijn zeggen.

Nog veel verder gaat de kennismaking met *Aporocactus flagelliformis* in de geschiedenis terug. *Linnaeus* beschreef ze reeds in 1753 als *Cactus flagelliformis*. (Spec. pl. ed. I. 467); dat is dus al haast twee eeuwen geleden. En enkele jaren daarna (1778) vertelt ons de bekende *Johann Hermann Knoop*, hortulanus van de Princelijke tuin „Marienburg” te Leeuwarden, dat er in Leeuwarden een enthousiaste succulentenliefheb-

ber woonde, die deze „Slangen-cereus” zoals Kn o o p haar noemt, „met veele bloemen prijkende” in zijn trekkas had staan. Deze liefhebber was Jan Otto Faber, vermoedelijk in 1731 geboren, hij overleed volgens het register der bevolking van Leeuwarden 19 Juli 1811, oud 80 jaar. In 1755 kocht hij als „burgervandrig en Raad in de Vroedschap van de Stede Leeuwarden” een huis met „tuintje” in de Bollemansteeg (Zak), dat hij 18 Sept. 1807 weer verkocht. In dat kleine tuintje stond dus de trekkas, waar de „kundig kenner van al wat Flora betreft, een groot beminnaar, en voortzetter van allerley in- en uitlandsche fraaye gewassen, bloemen en vruchten” zijn „Slangen-cereus” met evenveel vreugde elk voorjaar in bloei zag komen als de cactusliefhebber van 1952.

De naverwante *Aporocactus flagriformis* Lem., in 1837 voor het eerst beschreven, ziet men niet zo vaak. Wat jammer is, want ze bloeit niet minder rijk, terwijl de bloemen groter en fraaier karmijnrood gekleurd zijn. Ook deze, reeds bijna een halve eeuw in mijn bezit — ik ontving ze tegelijk met *A. flagelliformis* — staat jaarlijks in het vroege voorjaar volop in knop. Ook van deze plant mag gelden „oud, maar niet verouderd”.

Behalve de meer forse groei en meer duidelijk geribde stengels, hebben de bloemen van *A. flagriformis* rode meeldraden, terwijl die van *A. flagelliformis* wit zijn. Beide soorten zijn op de foto's duidelijk te onderkennen.

Uit de praktijk

Thans kan zonder bodemverwarming in kas of bak, ook wel achter een zonnig venster worden gezaaid, indien de Bilt voor enige tijd mooi weer voorspelt. Gebruik bij voorkeur vierkante testen met een rechtopstaande rand, zij nemen de minste ruimte in en de aarde langs de rand blijft vrijwel even lang vochtig als die in het midden. Zet de test met een handvol potscherven een uur in een bak met water en boen daarna alles goed schoon. Maak de afvoergaten wat groter, leg er de gewassen scherven op met de bolle kant naar boven en dek daarna het geheel af met een laagje fijn geklopte cokes of sintels ter dikte van 1½ cm. Vul daarna de test tot ongeveer een halve cm beneden de rand met een mengsel bestaande uit één deel grof zand en één deel goed verteerde beukenbladgrond. Druk de aarde aan de oppervlakte met een doosje goed aan en verdeel met behulp van glasstroken de ruimte in zoveel delen als u soorten wilt zaaien. Zet de test daarna tot even beneden de rand in een bak met water en laat dit optrekken tot de oppervlakte vochtig is. Neem de test daarna voorzichtig uit het water, overtuig u dat de afvoer goed geregeld is en wacht tot het overtollige water geheel is weggevoerd. Indien daarna oneffenheden in het zaaioppervlak zijn ontstaan, vul die dan op, doch druk de vochtige aarde niet meer aan.

Ongeveer een half uur nadat de test uit het water is genomen kan men gaan zaaien. Nummer uw zadenlijst en plaats tijdens het zaaien een reepje aluminium waarop het zaadlijstnummer is aangebracht in het vakje waarin de betreffende soort zal worden gezaaid. U hoeft dan geen etiketten te schrijven en kunt later gemakkelijk nagaan welke soorten zijn opgekomen.

Grotere zaden, bijv. die van *Astrophytum*, kan men met een pincet een plaatsje geven, de fijnere zaait men door ze tussen vinger en duim heen en weer te bewegen en geleidelijk weg te laten glippen. Verdeel de zaden zo goed mogelijk en zaai niet te dik zodat de plantjes wat groter kunnen worden voor u tot verspenen moet overgaan. Bedek de zaden met een laagje aarde ter dikte van het zaad, doch laat zeer fijne zaden bloot liggen en strijk teneinde de algenvorming zoveel mogelijk te voorkomen de oppervlakte niet glad, doch laat deze ruw. Leg tenslotte een dekruit over de test en geef deze een warm plaatsje. Voorkom verbranding van de opkomende plantjes door een vel zeer dun wit papier over de ruit te leggen. Opdat de zaden niet bloot komen te liggen, moet men de zaaitest niet begieten, doch haar eens in de 4

of 5 dagen — dit is afhankelijk van het weer — plaatsen in een bak water met een temperatuur van 15°—20° C. Neem de test vooral de eerste malen voorzichtig uit het water. Geef, zodra de zaden ontkiemd zijn, lucht, door onder de dekruid een houtje te leggen.

Zaai in één test uitsluitend aan elkander verwante soorten; derhalve geen Cactus-bij Mesemzaden, doch ook geen *Opuntia*'s bij *Mammillaria*'s. Bedenk, dat de ene soort wel de andere geen gespannen lucht verdraagt en de ene soort sneller opkomt dan de andere. Indien men dit wenst, kan men ook soort voor soort in kleine potjes zaaien, welke men dan — teneinde snel uitdrogen te voorkomen — vóór het zaaien in een bakje natte turfmoalm kan plaatsen. Het ligt voor de hand, dat ook in dit geval de waterafvoer goed dient te worden verzorgd.

Teneinde het optreden van algen en schimmels zoveel mogelijk te voorkomen, moet men vooral goed verteerde zuivere, door horreagaas uiterst fijn gezeefde aarde gebruiken, welke men zekerheidshalve nog kan stomen of verhitten of in een pan met water min of meer koken. De bacteriënwerking, welke door de verhitting verloren ging, herstelt zich spoedig.

Beginnelingen doen er verstandig aan hun jonge zaailingen niet te vroeg te verspenen, d.w.z. niet voordat zij 3 maanden oud zijn.

In Mei en Juni moet men nog voorzichtig zijn met het geven van water. Houd uw planten uiterst matig vochtig en giet alleen wat meer, wanneer voor de eerste dagen warm zonnig weer wordt voorspeld. De meeste liefhebbers geven hun planten in Mei en Juni te veel en in Juli en Augustus te weinig water. Het eerste heeft tengevolge dat gemakkelijk wortelrot optreedt, het tweede dat de planten voor hun groei niet voldoende voedsel kunnen opnemen.

Indien men zijn entstammetjes vroeg heeft opgepot, zal men bij gunstig weer vaak reeds kunnen enten omstreeks half Mei. Indien de onderlagen volop aan de groei zijn, moet met enten vooral niet worden gewacht. Na een tijdvak van sterke ontwikkeling neemt de groei veelal sterk af en het gunstigste ogenblik is dan eigenlijk alweer voorbij.

Indien men om de een of andere reden veel moet enten, b.v. omdat men zoveel mogelijk wil redden van een partij zaailingen waarin wortelhalsrot optreedt en niet beschikt over voldoende goed bewortelde onderstammen, kan men zich toch redden indien de verzameling wat grote, hard gekweekte voor enting geschikte *Cereus*soorten bevat. Ongewortelde stukken ter grootte van ± 5 cm kunnen nl. als onderstam gebruikt worden. Terstond na de enting krijgen dergelijke entlingen een plaatsje onder het tablet van de kas. De vergroeiing tussen onderlaag en entstuk vindt op de normale wijze plaats en reeds na twee weken kan men de verbindingselastiekjes verwijderen en de entlingen op de normale wijze als stek behandelen. Voor wat grotere planten, welke wortelecht niet of slecht willen groeien kan de enting op een stek-onderlaag uitkomst bieden indien de oude onderstam verloren ging. Indien men een dergelijk exemplaar met behulp van elastiekjes of ander bevestigingsmateriaal ent op een sappig stuk van een zware *Cereus* en daarna onder het tablet van de broeikas legt, dan zal men na verloop van 2 tot 3 weken in 90 van de 100 gevallen tot de ontdekking komen, dat de enting voortreffelijk is geslaagd. In *anthracietas* of sintelcokes geplaatst zal de plant daarna betrekkelijk snel wortelen en wederom kunnen worden opgepot. Uiteraard dient men bij het enten op een stek nauwlettend in het oog te houden, welke de bovenkant is. Over het algemeen gelukken entingen op stek beter dan op bewortelde onderstammen. Dit wil evenwel niet zeggen, dat het onder alle omstandigheden kan worden aanbevolen. Gebruik in geen geval stukken van een uit de kracht gegroeide, te slap gekweekte *Cereus*.

Indien u er in Mei toe overgaat uw eerder in huis verzorgde planten buiten in een bak of kasje verder te kweken, dient u ze aanvankelijk tegen scherpe zonnestralen te beschermen. Hetzelfde geldt voor planten, welke men in zijn tuin een plaatsje wil geven. Meen overigens niet, dat u al uw vetplanten en cactussen zonder uitzondering ongestraft buiten kunt zetten. Vooral in zomers zoals die van 1951 hebben de planten buiten vaak ernstig te lijden van koude en vocht.

Indien u uw planten zoveel mogelijk buiten wenst te kweken, maak dan met behulp van wat oude planken een eenvoudige bak, waarover U bij langdurige regenval — niet bij een fikse zomerbui — en bij koude een eenruiter kunt leggen. Bepaal u bij de keuze der planten, welke u in uw tuin wilt kweken, uitsluitend tot de sterke soorten. Alleen in droge warme zomers, die hier te lande slechts bij uitzondering voorkomen, kan men een wat groter aantal cactussen en vetplanten zonder nadelige gevolgen van 1 Juli tot 15 Augustus buiten zetten.

P. F. Diemel.

Lobivia en Rebutia

door A. J. B r e d e r o o.

Deze beide geslachten komen in onze verzamelingen veel voor; een der oorzaken daarvan is, dat ze gemakkelijk groeien en bloeien. Over de juiste plaats van deze geslachten in de systematiek is nogal wat te doen geweest en zelfs nu lopen de meningen nog sterk uiteen. Betrekkelijk kort geleden werden de *Lobivia's* — de naam is een omzetting van het woord Bolivia — als een ondergeslacht beschouwd van het geslacht *Echinopsis*. Britton en Rose waren de eersten, die in 1922 de *Lobivia's* tot een afzonderlijk geslacht hebben verheven met *Lobivia pentlandii*. Br. et R. als stamvorm.

De *Rebutia's*, naar de Franse kweker *Rebut* genaamd, behoorden vroeger tot *Echinocactus*, dat was in 1898; voor die tijd in 1896 werd *Rebutia* tot *Echinopsis* gerekend, hoewel Prof. Schumann in 1895 de naam *Rebutia* reeds gebruikte. Britton en Rose stelden de naam *Rebutia* in 1923 weer in ere in hun werk „The Cactaceae” met als stamvorm *Rebutia minuscula* K. Sch.

Nu willen we eens nagaan, welke de voornaamste verschillen zijn tussen *Lobivia* en *Rebutia*.

LOBIVIA :	REBUTIA :
Plantenlichaam hard aanvoelend.	Plantenlichaam week aanvoelend.
Doorlopende ribben, vaak verdeeld in bijlvormige knobbels.	Duidelijk zichtbare tuberkels, in spiralen geplaatst.
Uitlopers met luchtwortels.	Uitlopers zonder luchtwortels.
Dorens hard en vaak gebogen.	Dorens zacht en doorschijnend.
Bloemknoppen ontstaan uit de areolen.	Bloemknoppen ontstaan onder de areolen, breken dus door de opperhuid heen.
Bloembuis wijd en behaard.	Bloembuis slank en kaal.

Er zijn nog meer anatomische verschillen, vooral wat de bouw van de bloem betreft, maar hierover misschien later.

We weten nu, dat *Lobivia pentlandii*, Br. et R. de stamvorm is van het geslacht *Lobivia* en *Rebutia minuscula* K. Sch. van het geslacht *Rebutia*.

Hier volgt een nadere omschrijving der beide stamvormen volgens Berger; de omschrijving van andere *Lobivia's* en *Rebutia's* is nl. hierop gebaseerd.

Lobivia pentlandii Br. et R., *Echinopsis*, Salm. 1846.

Lichaam, kogelvormig of kort cilindrisch, spruitend, luchtwortels vormend, schedel ingedeukt, kleur donkergroen.

Ribben 12–15, scherp en verdeeld in bijlvormige knobbels. Areolen tussen de knobbels, 2 cm van elkaar, in het begin wit viltig. Randdorens 7–12, recht of iets gebogen 1–3 cm lang, bruinachtig van kleur. Midden-doorn 1, in bovenwaartse richting gebogen, 3–4 cm lang, maar ook langer. Bloemen aan de zijde der plant ontspruitend, 5–6 cm lang, 3–4 cm breed, trechtervormig. Binnenste bloembladeren stomp, oranje tot karmijnrood. Vruchtbeginsel en bloembuis met witte wolharen en driehoekige schubben bezet, meeldraden geel, aan de voet groen, stempel groen, met 6–8 geelgroene stempels, vrucht kogelvormig 1–2 cm groot, beschubd en behaard, groen. Andesgebergte.

Rebutia minuscula K. Sch., 1895. Echinopsis Web 1898, Echinocactus Web. 1896.

Lichaam gedrukt kogelvormig, 4 cm breed, 2-2½ cm hoog, aan de voet uitlopers vormend, welke geen luchtwortels maken. Schedel ingezonken, plant lichtgroen van kleur. Ribben ± 21, in kleine, ronde of 6-kantige tuberkels verdeeld, welke in spiralen geplaatst zijn. Areolen 5 mm uit elkaar, ovaal, spaarzaam met viltharen bezet. Dorens 20-25, wit of geel, middendorens 2-3 mm niet opvallend. Bloemen talrijk, aan de voet van de plant ontspruitend, 4 cm lang, 2 cm breed, 's middags geopend. Vruchtbeginsel rond, licht rood, met driehoekige schubben, bloembuis eveneens beschubd, maar zonder haren. Bloembladeren ± 15, stomp, fel rood, naar onder toe geelachtig, meeldraden geel, stamper met 4-5 witte stempels. Vrucht eivormig 3-4 mm breed, spoedig rijpend. Vindplaats Salta.

Mij is geen variëteit van *Rebutia minuscula* bekend, wel komt er een chlorophylloze vorm voor, *Reb. minuscula* var. *aurea*, welke ook bloemen voortbrengt (zie Cact. en Vetpl. Juli-Aug. 1938, blz. 104). Ook komt er een cristaatvorm voor van *Rebutia minuscula*.

Daarentegen bestaan er van *Lob. pentlandii* vele vormen, ze is zeer variabel; we willen er enige noemen.

Lobivia pentlandii, var. *albiflora*, Weidl.
bloemen lila-wit.

Lob. pentlandii var. *vittellina*, Hildm.,
lichaam lichtgroen, op de schedel
een gering aantal zeer korte dorens.

Lob. pentlandii var. *colmarii*, Neub.,
bloem oranje, met spitse bloem-
bladeren.

Lob. pentlandii var. *longispina*, Rümpl.,
bloem groot, karmijnrood, dorens
donkerbruin.

Verder bestaat er een cristaatvorm van
Lobivia pentlandii (zie Cact. en
Vetpl., Jan.-Febr. 1943, blz. 11.)

Tot slot iets over de cultuur. *Lobivia* en *Rebutia* komen voor in het gebergte van Bolivia, Peru en Argentinië, waar het 's winters en 's nachts bar koud kan zijn.

Mijn verzameling van deze planten gaat, als dit maar even mogelijk is, ongestookt de winter door, een temperatuur van 1-5 gr. C. schaadt haar niet, mits de aarde droog gehouden wordt.

Wat het grondmengsel voor *Lobivia* en *Rebutia* betreft, dit kan van verschillende samenstelling zijn, de meningen lopen hierover sterk uiteen. Ik heb voor *Lobivia* veel baat bij het gebruik van löss (Limburgse klei). Meer dan de helft van deze grondsoort gebruik ik in mijn grondmengsel, aangevuld met gezeefde bladgrond, zand en kalk; mijn planten groeien er goed in. Toch is de samenstelling van het grondmengsel niet het belangrijkste, hoofdzaak is zon en nog eens zon, hebben we volop zon, dan is het grondmengsel bijzaak.

Wat het water geven betreft het volgende: bij nauwkeurige observatie zal men opgemerkt hebben, dat *Rebutia*'s, *Mediolobivia*'s en *Lobivia*'s de grootste groei-kracht vertonen in de nazomer, dus na de bloei, het is dus gewenst, dat deze planten dan over voldoende vocht kunnen beschikken. Om de knopvorming te bevorderen houde men de planten in Maart en in April aan de droge kant, natuurlijk late men de bloemknoppen niet verdrogen.

Er zullen ongetwijfeld liefhebbers zijn, die andere cultuurmethoden toepassen, daarom beveel ik mijn kweekwijze ook niet als de enig juiste aan.

Botanisch overzicht der succulenten

door G. D. D u u r s m a.

Ons wordt wel eens de vraag gesteld tot welke plantenfamilies de verschillende succulenten behoren. Wellicht zijn er nog meer lezers wie dit onderwerp interesseert, waarom wij thans een beknopt overzicht geven van die families en geslachten, waartoe succulenten behoren.

Hierbij dient te worden opgemerkt, dat sommige geslachten slechts één of twee soorten met een uitgesproken succulent karakter bezitten, terwijl de overige soorten van hetzelfde geslacht absoluut niet tot de succulenten behoren. Wij denken b.v. aan de geslachten Pelargonium, Oxalis, Vitis en Tradescantia. Omgekeerd zijn er gehele families, welke uitsluitend succulenten omvatten, zoals de Cactaceae en de Crassulaceae.

Om in wetenschappelijke lijn te blijven houden wij ons in dit overzicht aan de volgorde van het tegenwoordig algemeen gevolgde systeem van Prof. Engler.

Bromeliaceae, met de geslachten Puya, Dyckia en Hechtia.

Commelinaceae, met de geslachten Tradescantia (*Tr. crassula* en *Tr. navicularis*) en Cyanotis.

Liliaceae, met de geslachten Bowiea, Aloe, Gasteria, Astroloba, Haworthia, Poellnitzia, Lomatophyllum, Beaucarnea, Nolina, Bulbine en Sansevieria.

Amaryllidaceae, met de geslachten Haemanthus (alleen *H. albiflos*), Agave, Furcraea, Beschorneria en Doryanthes.

Dioscoreaceae, met het geslacht Testudinaria.

Aizoaceae, met het oude verzamelgeslacht Mesembryanthemum.*)

Portulacaceae, met de geslachten Portulacaria en Anacampseros.

Basellaceae, met het geslacht Ullucus.

Crassulaceae, de gehele familie, omvattende de geslachten: Crassula, Rochea, Vauanthes, Bryophyllum, Kalanchoë, Sedum, Orostachys, Echeveria, Dudleya, Pachyphytum, Graptopetalum, Umbilicus, Rosularia, Cotyledon, Adromischus, Sempervivella, Sempervivum, Aeonium, Greenovia, Aichryson en Monanthes.

Geraniaceae, met de geslachten Pelargonium (*P. echinatum*, *P. crassicaule*, *P. tetragonum*, *P. amabile*, *P. eberlanzii*, *P. graniticum*, *P. mirabile*), Sarcocaulon en Monsonia (*M. multifida*).

Oxalidaceae, met het geslacht Oxalis (*O. carnosa*).

Euphorbiaceae, met het geslacht Euphorbia (alle Afrikaanse soorten), Jatropha, Synadenium en Pedilanthus.

Balsaminaceae, met het geslacht Impatiens (*I. mirabilis*).

Vitaceae, met de geslachten Vitis (*V. quadrangularis*) en Cissus (*C. macropus*, *C. currori*).

Tamariscaceae, met het geslacht Idria (*I. columnaris*).

Violaceae, met het geslacht Hymenanchera (*H. crassifolia*).

Passifloraceae, met de geslachten Echinothamnus en Adenia.

Begoniaceae, met het geslacht Begonia (alleen *B. venosa*).

Cactaceae, omvattende de gehele familie.

Apocynaceae, met het geslacht Pachypodium (*P. namaquanum*).

*) Hiervan werd later een aparte familie opgesteld, nl. de Mesembryanthemaceae.

Asclepiadaceae, met de geslachten *Hoya*, *Dischidia*, *Fockea*, *Ceropegia*, *Stapelia*, *Duvalia*, *Huernia*, *Caralluma*, *Trichocaulon*, *Echidnopsis*, *Hoodia*, *Tavaresia*, *Huerniopsis*, *Piaranthus*, *Sarcostemma* en *Boucerosia*.

Scrophulariaceae, met het geslacht *Russelia* (*R. juncea*).

Compositae, met de geslachten *Raoulia*, *Othonna*, *Cacalia*, *Kleinia*, *Senecio* (*S. scaposus*, *S. junceus*, *S. oxyriaefolius*) en *Hertia*.

Volledigheidshalve moeten wij nog opmerken, dat, behalve bovenstaande, sommige botanici ook andere planten tot de succulenten rekenen. Zo noemt b.v. Prof. Massart in zijn „Notice sur la serre des plantes grasses” (Brussel, 1905) van de familie der *Liliaceae* nog de geslachten *Draacaena* en *Yucca*, van de *Piperaceae* het geslacht *Peperomia* en van de *Saxifragaceae* het geslacht *Saxifraga*. De grens is inderdaad soms moeilijk te trekken. Het geslacht *Jatropha* (*Euphorbiaceae*) willen sommigen beslist niet tot de succulenten rekenen. Jacobsen doet dit in zijn mooie handboek „Die Sukkulanten” (Berlin, 1933), o.i. zeer terecht, wel. *Haemanthus albiflos* (*Amaryllidaceae*) wordt door Jacobsen echter niet genoemd, hoewel deze algemeen toch als succulent beschouwd wordt. Charles Darrah, de bekende succulententiefhebber te Manchester, beschouwde *Fouquieria columnaris*, een meer dan 5 meter hoog wordende Mexicaanse heester met cactusachtige stam en gedoornde takken, als een uitgesproken succulent; in Parey's Blumengärtnerei (Berlin 1932) wordt ze ook als zodanig beschreven. Zelfs *Encephalartos horridus*, een tot de *Cycadaceae* behorend gewas (een familie welke tussen palmen en varens in staat) kweekte Darrah als succulent, wat wij niet gaarne onderschrijven.

Boekbespreking

„Cactussen en Vetplanten” door A. J. A. Uitewaal. Uitgave: Ned. Ver. van Liefhebbers van Cactussen en andere Vetplanten „Succulenta”. Prijs f 5.00.

Deze eerste uitgave van „Succulenta” heeft ons werkelijk verrast. Onze lezers kennen de schrijver, de heer A. J. A. Uitewaal, al sedert jaren uit vele artikelen in *Succulenta*, hoofdzakelijk over vetplanten en dikwijls van theoretische en historische aard.

Indien zij dit boek zullen lezen, leren zij de heer Uitewaal van een heel andere kant kennen. Want de waarde van dit handboekje ligt in de practijk van het kweken en dit is juist wat vele succulententiefhebbers nodig hebben.

Terecht wordt in de inleiding gezegd dat het geven van uitvoerige plantendiagnosen achterwege gelaten is, omdat daarvoor een vrij grote kennis van botanie en plantenterminologie wordt vereist. De ruimte in dit 120 bladz. grote boekje is bijna geheel gebruikt voor cultuuraanwijzingen in de zo verschillende omstandigheden van de liefhebber. In de hoofdstukken V—IX worden, in dikwijls originele vorm, cultuuraanwijzingen gegeven, met slagzinnen als bijv. „nooit te lang nat en nooit te lang droog houden” en „'s zomers laten groeien, 's winters laten rusten”, eenvoudige waarheden die duidelijk toegelicht worden.

Buitengewoon aardig en uitgebreid is

het hoofdstuk „Succulenten in huis”. Hierin laat de schrijver enkele ervaren liefhebbers aan het woord komen, die geschikte collecties voor de vensterbank samenstelden. Bijzondere aandacht wordt in dit hoofdstuk geschonken aan het kweken van *Phyllo's* en het opmaken van schalen en bakken, een onderwerp dat in de serieuze cactuslectuur in ons land nog weinig besproken is.

De mooie afbeeldingen van beplante bakken en schalen zullen zeker velen stimuleren deze kunst te gaan beoefenen.

Na het bespreken van de succulenten in de volle grond, in de bak, in de kas en het vermeerderen besluit het boek met een cultuurkalender en een lijst van aanbevelingswaardige soorten.

Een rijke inhoud voor allen die succulenten kweken of willen leren kweken. Het gehele boek is gedrukt op voortreffelijk kunstdrukpapier, waardoor de foto's prachtig tot hun recht komen.

De heer Uitewaal is naast een prettig schrijver een uitstekend fotograaf, het ontbreken van soortbeschrijvingen wordt vergoed door de scherpe, mooie foto's alleen op de bladzijden 52 tot 56 vindt men al 37 soorten afgebeeld.

Deze nieuwste aanwinst van de Nederlandse succulentenliteratuur kan zeker wedijveren met de beste buitenlandse handboekjes.

De typografische uitvoering door de Firma Govers voldoet aan de hoogste eisen.

C. Bommeljé.

Bestuursmedelingen

Het jaarlijks congres zal gehouden worden in Leiden op:

ZATERDAG 28 JUNI 1952.

De Algemene Vergadering zal plaats vinden om 2 uur des middags in Den Burcht, Burgsteeg 14 te Leiden (achter het stadhuis).

A G E N D A :

1. Opening.
2. Notulen der vorige vergadering.
3. Verslag der werkzaamheden over het afgelopen jaar.
4. Rekening en verantwoording van het financieel beheer over 1951.
5. Benoeming van drie periodiek aftredende hoofdbestuursleden (zie Succulenta 1952, no. 2).
6. Begroting voor het jaar 1952.
7. Vaststelling contributie 1953.
8. Benoeming commissie van twee leden voor het nazien der rekening en verantwoording over 1951.
9. Vaststelling plaats volgend congres en Alg. Vergadering.
10. Ingekomen stukken en voorstellen.
11. Rondvraag en sluiting.

De navolgende voorstellen komen op de Alg. Vergadering aan de orde:

1. de naam van de vereniging Succulenta, Nederlandse vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten, te wijzigen in: Succulenta, Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten.

2. er worden geen andere, dan in de Nederlandse, Vlaamse en Zuid-Afrikaanse taal geschreven artikelen, opgenomen in het tijdschrift Succulenta.

3. wijziging van art. 3 sub a. der statuten, het woord „hier te lande” te wijzigen in „in Nederland en in België”.

4. wijziging van art. I. sub b. van het huishoudelijk reglement, het woord „hier te lande” te wijzigen in „in Nederland en in België.”

5. wijziging van art. II, de regels te beginnen met het woord „Tenminste” en eindigende met het woord „Limburg” komen te vervallen. Daarvoor in de plaats te lezen: „Voor iedere afdeling wordt één vertegenwoordiger in het hoofdbestuur gekozen”. „Voor de verspreid wonende leden wordt één vertegenwoordiger per 40 leden in het hoofdbestuur gekozen, zoveel mogelijk zodanig, dat de verschillende landsdelen hierbij tot uitdrukking komen.”

Na het beëindigen van de agenda zal een voordracht worden gehouden door Dr. B. K. Boom uit Wageningen over Crassulaceae.

De afdelingen, de leden der afdelingen en de verspreid wonende leden, hebben het recht om voorstellen te doen voor de Alg. Vergadering. Deze voorstellen moeten worden ingediend vóór 15 Juni a.s. bij het secretariaat.

Iedere afdeling heeft het recht een afgevaardigde en een plaatsvervanger te benoemen. De namen van de afgevaar-

digde en diens plaatsvervanger moeten worden medegedeeld aan het secretariaat vóór 15 Juni a.s.

De afdeling Leiden nodigt de leden, die dit congres willen bijwonen, uit, reeds des voormiddags 10 uur bijeen te willen komen in Den Burcht, Burgsteeg 14, Leiden. (achter het stadhuis). Na begroeting door de voorzitter der afd. Leiden, zal men per tram (10 minuten vóór half elf) vanaf het stadhuis vertrekken naar Voorschoten (halte Wijngaardelaan) om de kwekerij van de heer J. Kroon, Veurseweg 64-66, te bezichtigen. Na deze excursie wacht ons in Den Burcht een gezamenlijke koffiemaaltijd, aanvang half één.

De kosten hiervoor zijn f. 2.25 plus bediening (15%). Het is noodzakelijk, dat leden, die van deze koffiemaaltijd willen gebruik maken zich vóór 25 Juni opgeven bij de secretaris der afd. Leiden, de heer J. J. van der Reijden, Dr. de Bruynestraat 5, Leiderdorp. Meegebrachte boterhammen kunnen in Den Burcht genuttigd worden.

SECRETARESSE.

BIJeenkomst „DE GRASHEUVEL”

Het programma voor de ledenbijeenkomst met genodigden op „de Grasheuvel” te Amersfoort op Zaterdag 17 en Zondag 18 Mei 1952 luidt als volgt:

Zaterdag 17 Mei:

- 16 uur: aankomst van de deelnemers en kennismaking.
 16.30—17.45 uur: ruilbeurs; iedere deelnemer neme materiaal mede.
 18.00 uur: Avondboterham.
 19—22 uur: Bespreking der „Trichocereideae” met lichtbeelden. De verschillende groeperingen zullen in het kort worden geschetst en telkens in discussie worden gebracht, afgewisseld met korte pauzen. Thee.
 22.30 uur: koffie en sluiting.

Zondag 18 Mei:

- 7.30 uur: opstaan.
 8 uur: ontbijt. Hierna gelegenheid voor kerkgang — eventueel een gezamenlijk bezoek aan een verzameling in de buurt.
 11.30—12.30 uur: voordracht van de heer J. A. Janse.
 12.30 uur: warme maaltijd.
 14—15 uur: Is zygomorphie bij de Cactaceae phylogenetisch belangrijk? (Naar aanleiding van een artikel van Prof. F. Buxbaum.) door A. F. H. Buining. Discussie.
 15.15 uur: Thee en sluiting.
 Tijdens deze bijeenkomst zal de heer v. d. Velde voorlezen: „Cactushumor”.

Men kan zich nog voor dit weekeinde opgeven door storting van een bedrag groot f 3.50 op gironummer 142120 van: A. F. H. Buining te Hamersveld (Utr.) Verzocht wordt lakens, sloop en handdoek mede te brengen.

A. F. H. Buining.

Wees er dit jaar óók tijdig bij!

Doodt het gevaar

voor Uw planten en bloemen door:

DUBBELWERKEND
POLIFLOR-ZOM

POLIFLOR-ZOM verdelgt door DUBBELE WERKING in één bespuiting *niet alléén* schadelijke INSECTEN, zoals bladluizen (ook de zwarte luis in bonen, bieten, chrysanten, dahlia's, enz.) wolluis, bloedluis, dopluis (in palmen), rupsen, enz., maar *TEGELIJK* ZWAMMEN, zoals roest (bij chrysanten), meeldauw ('t wit in rozen) enz. Na de bespuiting zijn bloemen en planten weer fris en groeien krachtig door. — Indien niet verkrijgbaar bij Uw leverancier directe proefzending na ontv. van f 0,85 + f 0,15 porto.

Chem. Ind. „GECO”, Venlo, Tel. 2213 (2 lijnen) — Giro 33 94 68.

Contributie

Verspreid wonende leden, d.w.z. leden, die in plaatsen wonen, waar geen afdelingen zijn gevestigd, worden vriendelijk verzocht, indien zij nog geen contributie over 1952 hebben voldaan, het bedrag van f. 5.00 te willen storten op postrekening no. 133550 ten name van Penningmeester Succulenta te Rijperkerk, Fr. Over het verschuldigde bedrag zal per post na 1 Juni a.s. worden beschikt, met verhoging van 25 cent incassokosten.

Clichéfonds.

ZAADVERKOOP.

Het is nog niet te laat om te zaaien, doch de voorraad zaad en het aantal soorten wordt (gelukkig voor het Clichéfonds) steeds kleiner. Men geve dus verschillende nummers op, maar geen nummers, die niet in Febr.-Maart vermeld werden.

PLANTENVERKOOP.

Wegens vacantie kunnen in Mei wel planten besteld worden, doch deze zullen pas na 25 Juni worden toegezonden.

J. J. E. v. d. Thoor n.

Ruil- en Verkoopaanbiedingen.

Te koop gevraagd of in ruil aangeboden voor een exemplaar van A. Berger „Kakteen” (1929) en E. Werdermann „Brasiliën und seine Säulenkakteen” (1933) jaargangen van „Succulenta”. Aanbiedingen richten tot P. F. Diemel, Rijnlaan 133, Utrecht.

NIEUWE LEDEN:

G. Mulder, Bredabaan 195, Merksem (Antw.) België.

Mevr. C. Niveau, Geestenstraat 63, Mariaburg (Antw.) België.

A. Jacobs, Fr. Stinletlaan 21, Wilrijk (Antw.) België.

K. van Loon, Congostraat 100, Turnhout (Antw.) België.

L. Vermeulen, Ferd. Coosemansstraat 129, Berchem, België.

Fr. Castermans, Groote Pieter Potstraat 5, Antwerpen, België.

Edw. van Dijk, Dixmuidelaan 36, Berchem, België.

J. van den Broek, Chaussée de Waterloo 471, Ixelles (Brussel) België.

Fr. Verhelst, Sint Anna Boomstraat 265, Zwijndrecht (Antw.) België.

R. Verhemeldonck, Cuylitstraat 101, Antwerpen, België.

Raym. Rotty, St. Laureysstraat 144, Antwerpen, België.

K. van Lijsebetten, Kasteelpleinstraat 51, Antwerpen, België.

Leop. de Bruyn, St. Laureysstraat 144, Antwerpen, België.

P. van Riel, Weidestraat 31, Berchem, België.

Alb. Spruyt, Krijgsbaan 10, Wijneghem (Antw.) België.

Em. Cadron, Hoogewegstraat 100, Overboelare bij Geeraardsbergen, België.

René Stockmans, Elfenstraat 2, Deurne (Antw.) België.

M. de Brandt, Theoph. Roucourtstraat 12, Berchem, België.

G. Kennes, Politeshofstraat 28, Antwerpen, België.

T. N. Blackburn, Woodplumton near Preston, Engeland.

Mevr. C. Visser-Mertens, Tuinderstraat 116, IJmuiden-Oost.

G. H. Ebberts, Zelheweseweg K. 115, Doetinchem.

J. J. Lichtenveldt, van Tuyl van Serooskerkenplein 39, Amsterdam-Zuid.

N. Gemen, Stationstraat 14, Boxtel.

Flinke sortering

Cactussen en andere Vetplanten

bij W. J. van Kempen

Driehuizerweg 327, Brakkestein, Nijmegen, Tel. 23377, Giro 547230

ZO JUIST VERSCHENEN !

CACTUSSEN en VETPLANTEN

Hoe ze met succes te kweken

door A. J. A. UITEWAAL

Uitgave : SUCCULENTA.

Gedrukt op fraai kunstdrukpapier.

Op bijna elke pagina een afbeelding.

Prijs voor leden van Succulenta f 5.—. Bestellingen en betalingen te richten

aan Mevr. J. Grullemans-van Berghem, Hereweg 19, Lisse, postgiro 551220.

Belgische leden kunnen het bedrag, frs 75.—, voldoen t. n. van Penningmeester

Pereskia, de heer Gerard Cornelis, Thonetlaan 131, Antwerpen. Postrek. 2821.96

- R. Maelstaf, van der Meydenstraat 34, Bergerhout (Antw.), België.
Mevr. M. Steendijk—de Regt, Kerkweg 48a, Kats, Zeeland.
A. R. E. Bucquet, van Slichtenhorststr. 84, Nijmegen.
F. G. Couprie, Schlegelstraat 173, Den Haag.
A. van Benthem, Duncklerstraat 39 rd, Haarlem O.
J. Kramer, 2de Paulus Buysstraat 6, Vlaardingen.
J. C. Rijn, Couwervestraat 22, Goes.
Dr. J. A. Kok, Mathijssenlaan 9, Eindhoven.
G. Groeneveld, Voorde 156, Rotterdam-Z.
Marc. van Hooydonk, Meetingstraat 25, Antwerpen, België.
Jos. van den Eeden, Italie-lei 143, Antwerpen, België.
J. Kleutjens, Willem de Zwijgerstraat 33, Eindhoven.
J. Vet, Crabethstraat 47, Gouda.
K. A. Straatman, Uithoornstraat 43 huis, Amsterdam O.
A. Doorgeest, Olympiaplein 170, Amsterdam Z.
T. Verzaal, Pieter Maritzstraat 29, Wasenaar.
M. van Bekkum, Nieuwe Keizersgracht 41bis, Utrecht.
H. Heunen, Broekhin Noord 18, Maasniel.
Fr. Peeters, Provinciestraat 31, Duffel, (Antw.) België.
A. N. Bulthuis, Bonifaciusplein 19, Dokkum, Friesland.
H. Noort, Donklaan 62, Voorschoten.
G. de Monie, Maarsch. Montgomerylaan, Lede bij Aalst, België.
Mevr. H. Schaap, Rozenstraat 39, Hilversum.
C. A. Korver, Zeemansstraat 114, Zaandam.
J. N. van den Burg, Bronkhorststraat 50, Noordwijk/binnen.
J. A. Guillaume, Desguinlei 206, Antwerpen, België.
Fr. Verreydt, Joz. Kenneslei 31, Wilrijk, België.
C. J. Schutte, Boerendansweg 31, Venlo.
Maurice Denvoz, Tongersesteenweg 42, St. Truiden, België.
Alb. Guson, Dorp 64, Voortkapel, post Noorderwijk, België.
W. J. van de Poel, Lindelaan 6, Leiderdorp.
Mej. J. F. M. Bobeldijk, Amstel 151 II, Amsterdam-C.
Vict. de Keyser, Lindelei 50, Hemiksem (Antw.) België.
Fern. Patfoort, van Stralenstraat 38, Antwerpen, België.
H. ten Brink, Mergelweg 123, Maastricht.
Luc. Biart, Past. de Vosstraat 10, Ekeren (Antw.) België.
René Merket, Lange Noordstraat 15, Antwerpen, België.
M. Jossa, Lange Pastoorstraat 22-2, Berchem, België.
Eug. Wouters, Brugstraat 15, Antwerpen België.
Mart. van der Biest, Valkstraat 3, Wilrijk (Antw.) België.
N. Engelhart, Zuiddijk 177, Zaandam.

import
export

Cactussen en andere Succulenten

telefoon 332556
postrekening 172446

F. Jansen   Leyweg 24
's-Gravenhage, post Loosduinen

Succulenten

J. KROON
Cactuskweker

Kwekerij: Veurseweg 64-66 - Postadres: Donklaan 17, Voorschoten.